

KIKÉPZÉS - FELKÉSZÍTÉS

AZ EGYÉVES HIVATÁSOS RUHÁZATI TISZTHELYETTESKÉPZÉS TAPASZTALATAI A KÖVETELMÉNYEK TÜKRÉBEN

Kovács András, Polyák Ferenc¹

A MH parancsnokának döntése alapján a MH Szárazföldi és Kiképzési Főszemléllője 162/1993. számú intézkedésében elrendelte az egyéves hivatásos tiszthelyettesképzés beindítását. A 44/1991. számú intézkedésével összhangban meghatározta a kiképzési programok kidolgozásának követelményeit, az újrendszerű tiszthelyettesképzés bevezetésével kapcsolatos feladatokat. Az általános katonai felkészítés kiképzési programjait a MH Szárazföldi és Kiképzési Főszemléllőség kidolgozta és 1993. október 10-ig kiadta. A szakmai kiképzési programokat a szakirányító MH szervek - a BJKMF érintett tanszékeinek bevonásával - kidolgozták és kiadták. Ennek keretében készült el az egyéves hivatásos ruházati tiszthelyettesképzés kiképzési programja is. Ebben részletesen kidolgozásra kerültek az óra- és vizsgatervek, a szakkiképzés célja és követelményrendszere, valamint a tantárgyprogramok.

A ruházati tiszthelyettes szakkiképzés célja: a Magyar Honvédség részére olyan, a hivatásukat szerető ruházati tiszthelyettesek képzése, akik felkészültségük alapján önállóan képesek beosztottjaik irányítására, a ruházati raktárvezetői - szükség szerint önálló alegység ruházati szolgálatvezetői - feladatok béke és háborús körülmények közötti mindenkori követelmények szerinti végrehajtására.

A szakmai követelményeknek megfelelően a végzett tiszthelyettesek beosztásuknak megfelelő mértékben ismerjék:

1 Kovács András őrnagy főiskolai adjunktus, Polyák Ferenc százados főiskolai tanársegéd a BJKMF Hadtáp és pénzügyi tanszék oktatói

- az egységek, magasabbegységek ruházati szolgálatainak szervezését, rendeltetését, működésének rendjét, a békegazdálkodás szabályait és a háborús, valamint a békeellátással kapcsolatos feladatait;

- a raktárvezetői és az önálló alegység ruházati szolgálatvezetői beosztások konkrét szakmai feladatait és a velük szemben támasztott követelményeket;

- az alegységek ruházati ellátásának általános rendjét és az ezzel kapcsolatos feladatokat békében és háborúban;

- a harc- és harccal kapcsolatos tevékenységek anyagi-technikai biztosításának rendjét, valamint a ruházati ellátással kapcsolatos szabályokat, feladatokat;

- az összefegyvernemi magasabbegységek, egységek, alegységek szervezését, harci lehetőségeit, alkalmazásuk rendjét, ellátásuk megtervezésének, megszervezésének és végrehajtásának rendjét.

Legyenek képesek:

- a magasabbegység-, egységszintű ruházati raktárvezetői, önálló alegység ruházati szolgálatvezetői beosztások ellátására;

- a ruházati raktár háborús és béke körülmények közötti működtetésére, a raktári munkák megszervezésére és irányítására;

- a ruházati anyagok beszerzésének, tárolásának, frissítésének, kiadásának, bevonásának, selejtezésének, okmányolásának, nyilvántartásának, ellenőrzésének végrehajtására;

- a személyi mozgásokkal járó ruházati ellátási okmányolási feladatok végrehajtására;

- az előirányzatokkal és szakanyagokkal való ésszerű, takarékos gazdálkodásra, a kialakult helyzetnek megfelelő rugalmas, helyes döntések meghozatalára;

- a beosztottak szakkiképzésének végrehajtására, élet- és munkakörülményeiknek a biztosítására;

- a fegyelmi-anyagi felelősség és a hatáskör szabályos gyakorlására, emberi és anyagi értékek megővésére, a munkavédelmi és balesetelhárítási rendszabályok betartására;

- a beosztottak tevékenységének szabályozására, összehangolására, a feladatok végrehajtásának számonkérésére és ellenőrzésére;

- a feladatok helyes értelmezésére, követelménytámasztásra, a végrehajtáshoz szükséges rend és fegyelem kialakítására, fenntartására, személyes példamutatásra.

A célok elérése és a szakmai követelmények teljesítése érdekében az alábbi szaktantárgyakat oktattuk:

Szakharcászat	120	óra
Anyagismeret, tárolás, raktározás	250	óra
Ellátás, gazdálkodás	330	óra
Összesen:	700	óra, ebből

elmélet: 30 %, gyakorlati jellegű foglalkozás: 70 %.

Az egyes tantárgyak oktatásának célja és tárgyköreinek tartalma

Szakharcászat:

Oktatási cél: Az általános katonai és szakmai ismeretekre alapozva, azok anyagát komplex módon alkalmazva felkészíteni a hallgatókat a szakbeosztásukból adódó háborús feladatok ellátására. Meg kell ismertetni velük a csapatok anyagi-technikai biztosításának általános rendjét, helyét és szerepét a mindenoldalú biztosítás rendszerében. Fel kell készíteni őket a háborús ruházati szakfeladatok tervezésére, szervezésére és végrehajtására.

A tantárgy tárgyköreinek tartalma: A csapatok anyagi-technikai biztosításának alapjai. A harc- és harccal kapcsolatos tevékenységek anyagi-technikai biztosításának alapjai. A háborús ruházati ellátás alapjai. A háborús ruházati készletek tervezése, megalakítása, lépcsőzése. A csapat ruházati szolgálat feladatai magasabb készenléti fokozat és mozgósítás elrendelése esetén. A háborús ruházati ellátási és szolgáltatási rendszer működése. A harc- és harccal kapcsolatos tevékenységek ruházati ellá-

tásának tervezése, szervezése és végrehajtása. A ruházati anyagok nyilvántartása háborúban.

Anyagismeret, tárolás, raktározás:

Oktatási cél: Megismertetni a hallgatókkal a ruházati szolgálathoz tartozó cikkeket, azok alapanyagait, összetételét, tulajdonságait, használatának szabályait, javításuk, karbantartásuk előírásait. Elsajátíttatni a MH öltözeti rendszerét, az öltözködési szabályokat. Készség szintjén ismerjék az anyagok tárolásának szabályait, az anyagforgalmazási, kezelési és megóvási rendszabályokat, tűz- és balesetvédelmi előírásokat. Gyakorolják a ruházati anyagok és felszerelések mozgatását, a raktári munkavégzést. Tanulják meg a nyilvántartások szabályos vezetését és az anyagmozgások okmányolását. Ismerjék meg a raktári rend kialakításának és fenntartásának módszereit.

A tantárgy tárgyköreinek tartalma: A ruházati anyagok gyártástechnológiája. A ruházati szolgálathoz tartozó anyagok és jellemzésük. A MH öltözeti rendszere, az öltözködés szabályai. A ruházati anyagok karbantartása, javítása. A ruházati anyagok tárolása, raktározása. A ruházati anyagok mozgatása. A legységgazdálkodási alapismeretek. Az alegységek és a katonák járandóságai, alegység ellátási mozzanatok.

Ellátás, gazdálkodás:

Oktatási cél: Megismertetni a hallgatókkal az önálló gazdálkodást folytató csapatok ruházati szolgálatainak rendeltetését, feladatait, gazdálkodásuk szabályait, működésük rendjét. Szerezzenek jártasságot a pénz- és anyagszükségletek tervezésében, a tervek realizálásában. Ismerjék meg a pénzgazdálkodás jelentőségét, előnyeit, a gazdálkodási felelősségi jogköröket. Legyenek tisztában a számviteli rend és fegyelem fenntartásának feladataival. Tanulják meg és gyakorolják be az anyagforgalmazási bizonylatok kitöltését, nyilvántartások vezetését. A tantárgy elsajátítása során alakuljon ki a hallgatókban a szakma szeretete. Váljanak képessé raktárvezetői és önálló alegység ruházati szolgálatvezetői beosztások ellátására.

A tantárgy tárgyköreinek tartalma: A ruházati szolgálatok helye és szerepe az ATB- rendszerében. A ruházati szolgálat normái. A ruházati illetmények tervezése, felhasználása, elszámolása, nyilvántartása. A ht.

és tsz. állomány ruházati illetményellátásának rendje, szabályai. A ruházati szolgálat készletgazdálkodása. Szakkiképzések tervezése, szervezése, végrehajtása. Gazdálkodó ruházati szolgálat számviteli és adatfeldolgozási rendszere. A csapat ruházati szolgálatok sajátos ellenőrzési feladatai. Gazdálkodási beszámoltatás rendszere. Beosztások átadás-átvétele.

Szakmai vizsgáztatási követelmények:

A tanulmányok befejezése után a tanév végén a hallgatók a szakmai tantárgyak anyagából összevont elméleti, illetve gyakorlati (írásbeli) kibocsátó vizsgát kötelesek tenni.

Szóbeli tételek magukba foglalják:

- a Szakharcászat;
- az Anyagismeret, tárolás, raktározás;
- az Ellátás, gazdálkodás tantárgyakat.

Gyakorlati (írásbeli) vizsga: keretében a végzős hallgatók számot adnak elméleti ismereteik gyakorlatban történő alkalmazásáról.

A csapatok igényei:

Végrehajtói szinteken egyre erősödik az igény - érhető okok miatt - az olyan tiszthelyettesek iránt, akik műveltek, elméletileg jól felkészítettek, rövid időn belül képesek és készek feladataikat önállóan és jól ellátni. A katonák közvetlen ruházati ellátásában ugyanis nagyon fontos tényező a szakmai hozzáértés és odafigyelés. A jól kiképzett ruházati szakemberek kibocsátása éppen ezért közös érdek. A megvalósítás akkor eredményes, ha a képzésben résztvevő oktatók, a csapatgyakorlatot biztosító katonai szervezetek és a hallgatók szándéka és tevékenysége harmónikusan illeszkedik egymáshoz.

Az egyéves tiszthelyettesképzés rendszerében elsőként végzett ruházati szakasz képzésének tapasztalatai

A felvett állomány összetétele, előképzettsége:

A Hadtáp és pénzügyi tanszéken először 1993. 09.01-vel indult meg a tiszthelyettes képzés. Az induló szakirány ruházat volt, melyre 22 fő nyert felvételt. A felvételt nyertek zömmel a tisztii osztályokba fel nem vett hallgatókból kerültek ki és 1 fő kivételével valamennyien gimnáziumot vagy valamilyen szakközépiskolát végeztek. Tanulmányi eredményeik alapján összességében közepes képességű hallgatókról van szó.

A képzés tapasztalatai:

A felvételt nyert hallgatók a feladatokhoz és követelményekhez pozitívan viszonyultak. Az elméleti órákon és gyakorlati foglalkozásokon részt vettek, ott aktívan szerepeltek. Az érettségivel nem rendelkező hallgatót a szakasz állománya jobb eredmény elérése érdekében magával húzta. Mindvégig jól együttműködtek az oktató tanárokkal.

A képzési idő rövidegsége miatt a hét három napján rendszeresen, délután is kellett órákat tartani a kötelező óraszámok teljesítése miatt. A délutáni foglalkozások hatékonysága (szolgálatok, fáradtság, stb.) gyakran elmaradt az elvárttól. A gyakorló csapatot szolgáló képzés folyamatába történő beépítésének hiányában a gyakorlati és módszertani készségek kialakítását csak részben lehetett megoldani.

Ennek pótlására a tantermi gyakorló foglalkozások mellett gyakran szerveztünk csapatlátogatásokat különböző egységek ruházati szolgálataihoz. Itt a hallgatók több változatban is megismerkedhettek a gazdálkodó ruházati szolgálatok működésével, a jelentkező feladatok gyakorlati megvalósításának módszereivel, az alegység szolgálatvezetők munkájával. Ezenkívül a főiskola ruházati raktárában 48 óra keretében a ruházati raktárvezető teendő ellátásával kapcsolatban gyakorlati foglalkozáson vettek részt a hallgatók, ahol az oktató tanár és a ruházati szolgálat főnök irányítása mellett végezték munkájukat.

A tanév során a felvett állományból 2 fő egészségügyi okból, 3 fő saját kérelmére kérte leszerelését, később 1 főt pedig felvettek a BJKMF hadtáp és pénzügyi tanszékének induló tisztii üzemenyag ellátó szakaszába.

Az induló állományból végül 16 fő került avatásra. A végzős hallgatók a szakmai és vizsgakövetelményeknek eleget tettek. Az első félév végén csak gyakorlati jegyet szereztek, majd évvégén három kibocsátó

vizsgát tettek valamint anyagismeret, tárolás, raktározás témákból módszertani jegyet szereztek.

A kibocsátó vizsgákon elért eredmények:

- testnevelés	3,88
- általános katonai ismeretek	3,76
- szakmai ismeretek	4,17

Véleményünk szerint a tiszthelyettesképzés a főiskola képzés jellegetől távol áll, mivel itt a jövő diplomás embereinek képzése folyik, valamint az óra- és vizsgatervek, tematikák mások. Ezenfelül nincs meg a bázis a hatékonyabb gyakorlati foglalkozások végzésére, ami régen megvolt a tiszthelyettesi iskolákban. Ezek mind hátráltatják a gyakorlatias képzést.

A ruházati szakos hallgatók valamennyien őrmesteri rendfokozattal kerültek avatásra és 1994. szeptember 01-vel a Magyar Honvédség Személyügyi Főnök 818/1994. számú parancsának értelmében a meghatározott szolgálati helyekre (zömmel alegység szolgálatvezetői, raktárvezetői, ruházati szolgálatvezetői és szakaszparancsnoki beosztások) bevonultak.

Összegzett következtetések:

Megállapítható, hogy végzett állomány a vizsgákon összességében jó elméleti felkészültségről és megfelelő gyakorlati, módszertani készségről tett tanubizonyosságot. A szakmai elöljárók minden segítséget megadtak annak érdekében, hogy az elméleti és gyakorlati foglalkozások minősége jó legyen.

Az érettségizett hallgatók minden nehézség nélkül képesek az előírt elméleti ismereteket elsajátítani. Megítélésünk szerint, ha a csapatok megfelelő türelemmel, segítőkészséggel fogadják az egy év után avatott tiszthelyetteseket, akkor a szükséges gyakorlati ismeretek elsajátítására rövid időn belül képesek.

Javasoljuk a tiszthelyettesi képzés főiskoláról történő leválasztását, továbbá az egyéves képzésben résztvevő állomány első beosztásba kerülése előtt, saját csapatánál (ahová kerül) 3-6 hónapos csapatgyakorlaton ve-

gyen részt, ami kötelező jellegű lenne és ne a csapatra legyen bízva, hogy megtartja-e vagy sem.

A felmerült problémák, valamint főiskolai és a tiszthelyettesképzés közötti feloldhatatlan ellentmondások ellenére úgy érezzük, hogy az egyéves felkészítés a célját elérte.